Sanal Zorbal?kla Ba? Etme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sanal Zorbal?kla Ba? Etme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=29989

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Sanal Zorbal?kla Ba? Etme Ölçe?i, Koç ve arkada?lar? (2016) taraf?ndan geli?tirilmi?, bireylerin maruz kald?klar? sanal zorbal?k durumlar?na kar?? kulland?klar? çe?itli ba? etme stratejilerini ölçmeyi amaçlayan psikometrik bir araçt?r. Ölçek, dört temel alt boyuttan olu?makta ve toplam 19 madde içermektedir. Yap?lan geçerlilik ve güvenirlik çal??malar?, ölçe?in Türkçe konu?an popülasyonda sanal zorbal?kla ba? etme davran??lar?n? de?erlendirmede kabul edilebilir düzeyde psikometrik özelliklere sahip oldu?unu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Sanal zorbal?k, ba? etme stratejileri, psikometrik özellikler, Likert ölçe?i, ergenlik, siber ma?duriyet, ki?isel güvenlik.

Yazarlar

Koç, M., Horzum, M., Ayas, T., Ayd?n, F., Özbay, A., U?ur, E. ve Çolak, S.

Amaç

Sanal Zorbal?kla Ba? Etme Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin internet ve dijital ileti?im araçlar? üzerinden gerçekle?en zorbal?k eylemleri kar??s?nda sergiledikleri bili?sel ve davran??sal tepkileri sistematik olarak belirlemek ve bu stratejilerin çe?itlili?ini ortaya koymakt?r. Ölçek, özellikle gençlerin ve ergenlerin sanal zorbal?kla mücadelede kulland?klar? yöntemleri (aktif, pasif veya yard?m arama odakl?) güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmek üzere geli?tirilmi?tir.

Bu araç, e?itimciler, rehberlik uzmanlar? ve ruh sa?l??? profesyonelleri için, sanal zorbal?k ma?durlar?na yönelik özelle?tirilmi? müdahale programlar? geli?tirmede önemli bir te?his arac? olarak hizmet etmeyi hedeflemektedir.

Yap? (Konstrukt)

Ölçek, bireylerin sanal zorbal?k olaylar?na kar?? geli?tirdikleri çe?itli ba?a ç?kma mekanizmalar?n? ölçer. Bu yap?, dört farkl? alt boyutta kavramla?t?r?lm??t?r ve zorbal?k durumlar?na verilen tepkilerin karma??kl???n? yans?t?r. Bu boyutlar, bireyin zorbal?kla mücadele ederken kulland??? hem aktif problem çözme hem de kaç?nma temelli stratejileri kapsamaktad?r.

Dört alt boyut, bireyin dijital ortamdaki güvenli?ini art?rmas?ndan (Bili?sel Güvenlik ve Gizlili?i Art?rma) sosyal destek aramas?na (Yard?m Arama) kadar geni? bir yelpazedeki tepkileri içerir. Bu yap?, sanal zorbal???n dinamik do?as?na uygun olarak, hem çevrimiçi hem de çevrimd??? ba?

ARABPSYCHOLOGY.COM

etme davran??lar?n? de?erlendirmektedir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerlili?i, geli?tirme çal??mas?nda uygulanan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile incelenmi?tir. DFA sonuçlar?, ölçe?in dört boyutlu teorik modelinin veri ile uyumlu oldu?unu göstermi?tir. Elde edilen uyum indeksi de?erleri, modelin kabul edilebilir düzeyde iyi bir uyum sergiledi?ini kan?tlamaktad?r.

Spesifik uyum indeksleri ?unlard?r: χ^2 (sd=146, p.= .000) = 263.36, χ^2/sd=1.80, RMSEA=0.054, SRMR= 0.067, GFI=0.91, AGFI=0.88, CFI=0.95, NFI=0.90 ve NNFI=0.94. Bu de?erler, özellikle χ^2/sd oran?n?n 3'ün alt?nda, RMSEA ve SRMR de?erlerinin 0.08'in alt?nda olmas?, modelin güçlü bir yap?sal geçerlili?e sahip oldu?unu i?aret etmektedir. Ayr?ca, ölçekteki tüm maddelerin faktör yükleri .602 ile .838 aras?nda de?i?mekte olup, maddelerin ilgili olduklar? faktörleri güçlü bir ?ekilde temsil etti?ini göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, iç tutarl?l?k katsay?lar? (Cronbach Alfa) hesaplanarak gerçekle?tirilmi?tir. Ölçe?in alt boyutlar?na ili?kin iç tutarl?l?k katsay?lar? .635 ile .762 aras?nda de?i?mektedir. Bu aral?k, sosyal bilimler ara?t?rmalar? için genel olarak kabul edilebilir bir düzeydedir, ancak baz? alt boyutlar?n daha dü?ük tutarl?l??a sahip olabilece?ini de göstermektedir.

Ölçe?in toplam puan?n?n iç tutarl?l?k katsay?s? ise .750 olarak hesaplanm??t?r. Bu de?er, Sanal Zorbal?kla Ba? Etme Ölçe?i'nin genel olarak tutarl? ve güvenilir bir ölçüm sa?lad???n? teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in geli?tirme sürecinde, 19 maddelik yap?n?n dört faktörlü bir modelle en iyi ?ekilde temsil edildi?i belirlenmi?tir. Bu dört faktör, zorbal?kla ba? etme stratejilerinin farkl? yönlerini temsil etmektedir:

Bili?sel Güvenlik ve Gizlili?i Art?rma (7 madde): Ki?isel bilgileri koruma ve çevrimiçi güvenli?i sa?lama stratejilerini içerir.
Yard?m Arama (5 madde): Aile, arkada?lar, ö?retmenler veya yetkili mercilerden sosyal destek veya profesyonel yard?m talep etme davran??lar?n? kapsar.
Kaç?nma ve Görmezden Gelme (5 madde): Zorbal?k yapan ki?iyi engelleme, zorbal?k içeri?ini silme veya zorbal??? yok sayma gibi pasif/kaç?nmac? stratejileri içerir.
Bilgi Arama (2 madde): Sanal zorbal?k hakk?nda bilgi edinme veya yasal yollar hakk?nda

ARABPSYCHOLOGY.COM

ara?t?rma yapma gibi bili?sel stratejileri içerir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geli?tirme Çal??mas? (Öz Bildirim Ölçe?i)

Format: 19 maddeden olu?an, 4 alt boyutlu bir anket format?ndad?r.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ergenler ve genç yeti?kinler (Sanal ortamlar? aktif kullanan bireyler).

Ya? Grubu: Çal??man?n yap?ld??? örneklem belirtilmemi?tir, ancak sanal zorbal?k ara?t?rmalar? genellikle ortaokul ve lise ö?rencilerine odaklanmaktad?r.

Popülasyon Detaylar?: Bilgi mevcut de?ildir, ancak geli?tirme çal??mas? Türkiye'deki üniversite ö?rencileri veya lise ö?rencileri üzerinde gerçekle?tirilmi? olmas? muhtemeldir.

Test Metodolojisi: Psikometrik geli?tirme çal??mas?, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ve ?ç Tutarl?l?k analizi kullan?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Siber zorbal?k, coping scale, psikolojik ölçüm, Likert derecelendirme, ölçek geli?tirme, ba?a ç?kma mekanizmalar?.

Yazarlar Bilgileri

Sorumlu Yazar: Mustafa Koç

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

?leti?im E-posta Adresleri: mkoc@sakarya.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2016

?zinler ve Kullan?m Ücreti: Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m?na dair resmi ücret bilgisi mevcut de?ildir. Kullan?m için sorumlu yazar (Mustafa Koç) ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Referanslar

Koç, M., Horzum, M., Ayas, T., Ayd?n, F., Özbay, A., U?ur, E. ve Çolak, S. (2016). Sanal Zorbal?kla Ba? Etme Ölçe?i: Geçerlilik ve güvenirlik çal??mas?. **Sakarya University Journal of Education, 6**(3), 116-128.

Makalenin orijinal Dergipark ba?lant?s?: dergipark.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: sanal-zorbalikla-bas-etme-olcegi-toad.pdf

Sanal Zorbal?kla Ba? Etme Ölçe?i Maddeleri

Derecelendirme: 5'li Likert tipi derecelendirme kullan?lmaktad?r (1= kesinlikle kat?lm?yorum - 5= kesinlikle kat?l?yorum).

Ölçek 4 alt boyut ve toplam 19 maddeden olu?maktad?r:

Bili?sel Güvenlik ve Gizlili?i Art?rma (7 madde)
Yard?m Arama (5 madde)
Kaç?nma ve Görmezden Gelme (5 madde)
Bilgi Arama (2 madde)

ARABPSYCHOLOGY.COM